

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum Christus debuerit de desponsata nasci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

mini, quæ in Euangelio non consuevit nominari, nisi cum cognominatione huius dignitatis, quod sit mater Iesu. Hæc autem Maria esse intelligitur uxor Alphæi, cuius filius est Iacobus minor, qui dicitur esse frater domini.

¶ Super Quæstionis vigesimæ octauæ Articulum quartum.

ARTICVLVS III.

Vtrum mater Dei uirginitatem uouerit.

Titulus clarus est. Et ratio dubij est: quia nihil legitur de uoto beate Virginis, & ipsa eius desponsatio contrariari uidetur uoto uirginitatis.

¶ In corpore duo sunt, primo, tractatur de ipsius uoto, secundo, de tempore uoti. Quo ad primum, unica est conclusio: Conueniens fuit beate Virginis uirginitate esse Deo consecratam uoto. probatur: quia laudabilior est uirginitas uoto dicata, sicut reliqua perfectionis opera. Quo ad secundum, distinguuntur duo tempora ante annuntiationem, primum ante desponsationem: secundum inter desponsationem & annuntiationem: & secundum singula tempora singularem responsatur. Iuxta primum conclusio est: Beata uirgo ante desponsationem non simpliciter, sed sub conditione uirginitatem uouit. Probatur: quia tunc uirginitas erat prohibita a lege, & desiderata a persona beate Virginis; & quia prohibita non simpliciter uouit, quia desiderata uouit sub conditione si Deo placeret, ut in responsione ad primum explicatur.

¶ Iuxta secundum conclusio est: Beata uirgo uotum uirginitatis cum uiro suo simul emisit simpliciter. ¶ Vbi scito quod conclusio non aliter in littera probatur: sed ex iam dictis consequens relinquatur: ex eo enim quod ante desponsationem non uouit simpliciter, quia prohibita erat, & uirginitatem quæ uouit simpliciter, quia laudabilior uirginitas est matri Dei tribuenda, & ante annuntiationem uouit simpliciter, quia aliter non dixisset. Quomodo fiet istud, quoniam uirum non cognosco? quod profecto non diceret, nisi prius se uirginem Deo uouisset.

¶ Iuxta primum conclusio est: Beata uirgo ante desponsationem non simpliciter, sed sub conditione uirginitatem uouit. Probatur: quia tunc uirginitas erat prohibita a lege, & desiderata a persona beate Virginis; & quia prohibita non simpliciter uouit, quia desiderata uouit sub conditione si Deo placeret, ut in responsione ad primum explicatur.

¶ Iuxta secundum conclusio est: Beata uirgo uotum uirginitatis cum uiro suo simul emisit simpliciter. ¶ Vbi scito quod conclusio non aliter in littera probatur: sed ex iam dictis consequens relinquatur: ex eo enim quod ante desponsationem non uouit simpliciter, quia prohibita erat, & uirginitatem quæ uouit simpliciter, quia laudabilior uirginitas est matri Dei tribuenda, & ante annuntiationem uouit simpliciter, quia aliter non dixisset. Quomodo fiet istud, quoniam uirum non cognosco? quod profecto non diceret, nisi prius se uirginem Deo uouisset.

¶ Iuxta primum conclusio est: Beata uirgo ante desponsationem non simpliciter, sed sub conditione uirginitatem uouit. Probatur: quia tunc uirginitas erat prohibita a lege, & desiderata a persona beate Virginis; & quia prohibita non simpliciter uouit, quia desiderata uouit sub conditione si Deo placeret, ut in responsione ad primum explicatur.

¶ Iuxta secundum conclusio est: Beata uirgo uotum uirginitatis cum uiro suo simul emisit simpliciter. ¶ Vbi scito quod conclusio non aliter in littera probatur: sed ex iam dictis consequens relinquatur: ex eo enim quod ante desponsationem non uouit simpliciter, quia prohibita erat, & uirginitatem quæ uouit simpliciter, quia laudabilior uirginitas est matri Dei tribuenda, & ante annuntiationem uouit simpliciter, quia aliter non dixisset. Quomodo fiet istud, quoniam uirum non cognosco? quod profecto non diceret, nisi prius se uirginem Deo uouisset.

¶ Iuxta primum conclusio est: Beata uirgo ante desponsationem non simpliciter, sed sub conditione uirginitatem uouit. Probatur: quia tunc uirginitas erat prohibita a lege, & desiderata a persona beate Virginis; & quia prohibita non simpliciter uouit, quia desiderata uouit sub conditione si Deo placeret, ut in responsione ad primum explicatur.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod mater Dei uirginitatem non uouerit. Dicitur enim Deuter. 7. Non erit apud te sterilis utriusque sexus. Sterilitas autem sequitur uirginitatem. ergo seruat uirginitatis erat contra preceptum ueteris legis: sed adhuc lex uetus habebat statum antequam Christus nasceretur. ergo non potuit licite beata uirgo uouere uirginitatem pro tempore illo.

¶ 2. Præter. Apostolus. 1. ad Corint. 7. dicit, De uirginibus autem preceptum domini non habeo, consilium autem do: sed perfectio consilij a Christo debuit inchoari, qui est finis legis, ut Apostolus dicit Rom. 10. Non ergo conueniens fuit, quod beata uirgo uotum uirginitatis emitteret.

¶ 3. Præter. Apostolus dicit 1. ad Timothe. 5. quod uouenti bus castitatem, non solum nubere, sed etiam uelle nubere, damnable est: sed mater Christi nullum peccatum damnable commisit, ut supra habitum est. Cui ergo desponsata fuerit (ut habetur Luc. 1.) uidetur quod ipsa uirginitatis uotum non emisit.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit* in libro de sancta uirginitate: Annuntianti angelo Maria respondit, Quomodo fiet istud, quoniam uirum non cognosco? quod profecto non diceret, nisi prius se uirginem Deo uouisset.

RESPON. Dicendum, quod sicut in secunda parte habitum est, perfectionis opera magis sunt laudabilia, si ex uoto celebrentur. uirginitas autem in matre Dei precipue debuit pollere, ut ex supra dictis rationibus patet, & ideo conueniens fuit, ut uirginitas eius ex uoto esset Deo consecrata. Verum, quia tempore legis oportebat generationi insistere tam uirgines quam uiros (quia secundum carnis originem, cultus Dei propagabatur antequam ex illo populo Christus nasceretur) mater Dei non

creditur antequam desponsaretur Ioseph, absolute uirginitatem uouisse, sed licet eam in desiderio habuerit, super hoc tamen uoluntatem suam diuino commisit arbitrio. Postmodum uero accepto sponso, secundum quod mores illius temporis exigebant, simul cum eo uotum uirginitatis emisit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quia uidebatur esse lege prohibitum, non dare operam ad relinquendum semen super terram, ideo non simpliciter uirginitatem uouit Dei genitrix, sed sub conditione, si Deo placeret. Postquam autem ei innotuit hoc esse Deo acceptum, absolute uouit antequam ab Angelo annuntiaretur.

AD SECVDVM Dicendum, quod sicut gratia plenitudo perfecte quidem fuit in Christo, & tamen aliqua eius inchoatio precessit in matre, ita etiam obseruatio consiliorum, quæ per gratiam Dei fit, perfecte quidem inchoat in Christo, sed aliquo modo fuit inchoata in uirgine matre eius.

AD TERTIVM Dicendum, quod uerbum illud Apostoli est intelligendum de illis, quæ absolute castitatem uouent, quod quidem mater Dei non fecit antequam Ioseph desponsaretur, sed post desponsationem ex communi uoluntate simul cum sponso suo uotum uirginitatis emisit.

QVAESTIO XXIX.

De matris Dei desponsatione, in duos articulos diuisa.

EINDE considerandum est, de desponsatione matris Dei.

ET CIRCA hoc queruntur duo.

¶ Primò, Vtrum Christus debuerit de desponsata nasci.

¶ Secundò, Vtrum fuerit uerum matrimonium inter Mariam matrem Domini, & Ioseph.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Christus nasci debuerit de uirgine desponsata.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod Christus non debuerit de uirgine desponsata nasci. Desponsatio enim ad carnalem copulam ordina-

tionem uouit simpliciter, quia aliter non dixisset. Quomodo fiet istud, quoniam uirum non cognosco? nec actu nec potentia propter uotum (ut Aug. hinc accipit) & coniugata non potest uouere uirginitatem sine consensu uiri sui, nisi post Christum, nisi soluendo matrimonium non consummatum, per religionis professionem, quod tunc locum non habuit; sequitur quod beata uirgo ante annuntiationem & congnouit Deo placere, quod uirginitatem uouit simpliciter, & de consensu Ioseph uirginitatem uouit. Valde autem rationi consentaneum est, ut sanctus sponsum concedens sponsum, quod manente coniugio, uirginitatem uoueret, ipse quoque uirginitatem simul uoueat, penitentiam præsertim diuina prouidentia, quæ hoc inspirare ipsi Ioseph quasi debebat, ut uirgo uirginum, uirginem quoque comitem, seruatores que sui haberet, alioquin non fuisset plenam gratiam, cui hæc gratia in suo coniugio defuisset, quam ipsa maxime secundum rectam rationem desiderare debebat. Et propterea in littera dicitur, quod cum Ioseph ante annuntiationem uirginitatem simpliciter uouit.

¶ Super quæstionis 29. articulum primum.

IN corpore unica est conclusio, ex tribus capitibus comprobata. Conueniens fuit Christum de desponsata uirgine nasci. Probatur primo ex parte Christi quadrupliciter: secundo, ex parte beate Virginis tripliciter: tertio ex parte nostri, quintupliciter. Omnia clara sunt in littera.

¶ In responsione ad primum respicere in littera ambo capita, quæ uidentur posse oblati uirginitati mentali,

4. dist. 30. q. 2. art. 1. q. 1. & 3. Et Mat. 1.

* q. 27. art. 4.

* cap. 4. circa prin. to. 6.

* 2. 2. q. 88. art. 6.

art. 1. huius quæst.

R. 1170.

* Phil. 7. an te uerum illius 10. a.

* 4. dist. 30. q. 2. art. 1. q. 1. & 3. Et Mat. 1.

* Super 11. dist. 1. Con. dist. despons. 10. q.

* lib. 2. Linc. 1. in prin. & m. dist. 10. p.

rali, scilicet consensum in copulam conjugalem & consentum conditionarum, scilicet si Deo placeret, in copulam carnalem, non obstat in veritate purissima mentali uirginitati beate Virginis. Et ratio quidem, quod consentus in copulam conjugalem prece non praedicit mentali uirginitati, est: quia in copula conjugali non contrahitur copula carnalis, nisi in potentia: quia potentia autem est conditio conueniens (coniunctio enim in potentia non est coniunctio: sicut rex in potentia est rex) sequitur quod consentus in copulam conjugalem, non praedicit consentum in copulam carnalem. Ratio uero, quare consentus sic conditio in copulam carnalem, non praedicit mentali uirginitati, est: quia consentus iste tam formaliter, quam materialiter est ad obediendum Deo, & copulam carnalem, non nisi pro materia remota & tali conditione ualidam habet, ut oppositum non liceat habere in proposito.

Ad cuius evidentiam scire oportet, quod dupliciter intelligi potest illa conditio, si Deo placuerit: primo, secundum communem loquendi usum, & sic sola negatione beneplacitum Dei expectatur, scilicet quod Deus sinat illud fieri: & sic loquitur Apostolus Iacobus in sua Canonica, cap. 4. Ut dicatis, si dominus uoluerit. Et talis conditio, quia communissima est, habetur pro non adiecta, uirginitatemque mentalem auferit proculdubio a sic consentiente in copulam carnalem: & propterea non sic intelligitur in proposito beate uirginis, si Deo placuerit. Secundo sumitur placere pro iudicare, ac si dictum esset, si Deus iusserit:

tur: sed mater Domini nunquam uoluit carnali copula uiri uti; quia hoc derogaret uirginitati mentis ipsius. ergo non debuit esse desponsata.

¶ 2 Præ. Quod Christus ex uirgine nasceretur, miraculum fuit. unde Augustinus * dicit in Epistola ad Volusianum: Ipsa Dei uirtus per inuiolata matris uirgine uiscera, membra infantis eduxit, quæ postea per clausa ostia, membra iuuenis introduxit: hic si ratio queritur, non erit mirabile: si exemplum poscitur, non erit singulare: sed miracula fiunt ad confirmationem fidei, unde debent esse manifesta. Cum igitur per desponsationem hoc miraculum fuerit obumbratum, uideatur non fuisse conueniens, quod Christus de desponsata nasceretur.

¶ 3 Præ. Ignatius martyr, ut Hieron. * dicit super Matth. hæc causam assignauit desponsationis matris Dei, ut partus eius diabolus cæleretur, dum eum putat non de uirgine, sed de uxore generatum. quæ quidem causa nulla esse uidetur: tum, quia diabolus ea, quæ corporaliter fiunt, perpicacitate sui sensus cognoscit: tum etiam, quia postmodum per multa euidencia signa demones aequaliter Christum cognouerunt. unde dicitur Mar. 1. quod homo in spiritu immundo exclamauit dicens, Quid nobis & tibi Iesu Nazarene: uenisti ante tempus perdere nos: scio quod sis sanctus Dei. non ergo uidetur conueniens fuisse, quod mater Dei esset desponsata.

¶ 4 Præ. Aliam rationem assignat Hieron. * ne lapidaretur mater Dei a iudeis, sicut adultera. Hæc autem ratio nulla esse uidetur: si enim non esset desponsata, non posset de adulterio condemnari: & ita non uidetur rationale fuisse, quod Christus de desponsata uirgine nasceretur.

SED CONTRA est, quod dicitur Matth. 1. Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, & Luc. 1. Misus est Gabriel angelus ad Mariam uirginem desponsatam uiro, cui nomen erat Ioseph.

RESPONS. Dicendum, quod conueniens fuit Christum de desponsata uirgine nasci: tum propter ipsum, tum propter matrem, tum etiam propter nos. Propter ipsum quidem Christum, quadruplici ratione. Primo quidem, ne ab infidelibus tanquam illegitime natus abijceretur. Vñ Ambros. * di-

cit super Luc. Quid iudeis, quid Herodi posset ascribi, si natum uiderentur ex adulterio persecuti? Secundo, ut consueto modo, eius genealogia per uirum describeretur. unde dicit Ambr. † sup. Luc. Qui in sæculum uenit, seculi debuit more describi. uiri autem persona queritur, qui in senatu & reliquis curis ciuitatum generis asserit dignitatem. Consuetudo etiam nos instruit Scripturarum, quæ semper uiri originem querit. Tertio ad tutelam pueri nati, ne diabolus contra eum uel hemetius nocumenta procurasset. Et ideo Ignatius dicit: ipsam fuisse desponsatam, ut partus eius diabolo cæleretur. Quarto, ut a Ioseph nutrireretur: unde & pater eius dicitur est, quasi nutritus. Fuit etiam conueniens ex parte uirginis. Primo quidem, quia per hoc redditur immunis a poena, ne scilicet lapidaretur a iudeis tamquam adultera, ut Hieron. † dicit. Secundo, ut per hoc ab infamia liberaretur. unde dicit Ambr. * super Luc. quod desponsata est, ne temerata uirginitatis adureretur infamia, cui grauis alius corruptelæ uideretur insigne præferre. Tertio, ut eia Ioseph ministerium exhiberetur, ut Hieron. † dicit. Ex parte etiam nostra hoc fuit conueniens. Primo quidem, quia testimonio Ioseph comprobatum est Christum ex uirgine natum. unde Ambros. * dicit super Luc. Locupletior testis pudoris maritus adhibetur, qui posset & delere iniuriam, & uindicare opprobrium, si non agnosceret sacramentum. Secundo, quia ipsa uerba uirginis matris magis credibilia reddunt, suam uirginitatem asserentis. unde Ambrosius † dicit super Luc. Fides Mariæ uerbis magna asseritur, & mendacii causa remouetur. uideretur enim culpam obumbrare uoluisse mendacio innupta pregnans: causam autem mentiendi desponsata non habuit, cum coniugii præmium & gratia nuptiarum partus sit feminarum: quæ quidem duo pertinent ad firmitatem fidei nostræ. Tertio, ut tolleretur excusatio uirginibus, quæ propter suam incautelam non uitant infamiam. unde Ambros. * dicit, Non decuit uirginibus sinistra opinione uiuentibus, uelam excusationis relinquere, quod infamata mater quoque domini uideretur. Quarto, quia per hoc significatur uniuersa Ecclesia:

& sic sumitur in proposito. Rationabile siquidem est, ut quod conceperat uirginitatis uotum diuina inspiratione ante desponsationem, non nisi diuino iussu conceperit quoque soluendum. Experta siquidem in tota uita anteriori tam familiarem Spiritus sancti curam ac sollicitudinem de uita ac operibus eius, ut potest quæ nunquam etiã uenialiter peccabat, certe sibi ipsi polliceri poterat perficiendam inspirationem de uirginitate contra legem Moysi, nisi Deus aliud inspirado ueniam daret. Talis autem conditio subdens Propositi sui oppositum diuino præcepto, transfert consentum in oppositum sui propositi, ut patet exemplariter. Quicumque enim pater conuenit in occasionem proprii filii, si Deus iusserit, non propterea consentit in mortem filii: & si sancti monialis uirgo consentit in nuptias, si Deus iusserit, non propterea consentit in nuptias. Sic autem beata uirgo consentit conditionaliter in carnalem copulam, si Deo placuerit beneplacito præcepto. Credendum quoque nihilominus est, quod etiam hic sic conditionalitatus consensus in carnalem copulam, non actus, sed habitus tantum fuerit in beata uirgine. Et ratio est: quia nullus actus superfluous fuit in ea: hic autem consensus in actum superfluous fuisset, utpote carens necessitate & pietate. Nam ad mentis sue rectitudinem satis erat habere hunc actum in habitu, hoc est in præparatione animi, & secundum animi præparationem intelligendum est, quicquid a sanctis doctoribus dicitur de beate uirginis consensu conditionalitatis in copulam

† lib. 3. in Luc. non procul a princ. il. ius. 10. 5.

* ut refert Hiero. 1. cap. Matth. 10. 9.

† sup. illud Mat. 1. Cum esset desponsata, tom. 9. * h. 2. in Lu. non procul a princ. lib. tom. 5.

† loco antea dicto, & contra Eluidiæ h. de perpetua uirginitate Mar. tom. 3. * li. 2. in Lu. e. 1. ante medium, 10. 5.

† li. 2. in Lu. e. 1. ante medium, 10. 5.

* lib. 3. in Luc. non procul a princ. tom. 5.

Tertia S. Thomæ.

O 4 carna-

